

ONDERWIJS EN SOCIAAL MILIEU

Inleiding door Dr. J. H. N. Grandia, adjunct-directeur van het wetenschappelijk Bureau voor het onderwijs van de Gemeente Rotterdam

Mogelijk dat de heer Grandia tevoren enige verzoeken bereikt hadden om het verschil, tussen de Rotterdamse methodiek en die van Utrecht (Kohnstamm) toe te lichten, hij voelde zich daar in elk geval niet toe geroepen, zoals uit zijn openingswoorden bleek. Men dient het Rotterdamse project te zien als een innovatieplan dat uitgaat van het beginsel dat het sociale milieu zeer sterk het bereiken van onderwijsdoelen beïnvloed. Het is niet toevallig dat in de oude Rotterdamse volksbuurten de meeste kinderen vervolgonderwijs gaan zoeken aan de scholen voor lager beroepsonderwijs. Dit gebeurt niet omdat deze kinderen ongeschikt zouden zijn voor andere onderwijsvormen: de ouders zien de betekenis van ander onderwijs niet in. Ze beseffen niet welke sleutelmacht de hedendaagse vervolgschool zich heeft verworven terzake van de latere maatschappelijke loopbaan.

Het plan "Onderwijs en Sociaal Milieu" richt zich zowel op het milieu (o.a. door huisbezoek), als op de scholen en de kinderen zelf. De realisering ligt in handen van een team van acht mensen waarbij twee pedagogische consultants voor het huisbezoek. Uiteraard is men zeer sterk afhankelijk van de bereidheid tot medewerking van de kleuterleidsters, onderwijzers en schoolhoofden in de betrokken buurten. Het enthousiasme en de inzet zijn echter groot.

Bij de uitvoering worden de ouders ze veel mogelijk betrokken. Men tracht bij hen interesse te wekken voor wat op de kleuter- en basisscholen gebeurt, door het inrichten van tentoonstellinkjes van door kinderen geleverd werk dat via projectonderwijs (bijv. Rotterdam als woonstad) tot stand komt.

De begeleiding van de kinderen strekt zich uit over een periode van tien jaar: twee jaar op de kleuterschool, tijdens het hele basisonderwijs en nog een of enkele jaren bij het vervolgonderwijs. In die tijd valt de aandacht zoveel mogelijk op de problemen van het taalgebruik en de taalverwerving en op dat van de motivatie.

Wat het laatste betreft: een groot aantal ouders blijkt slechts interesse te hebben voor puur materiële zaken. Het geldverdiene staat in hun belangstellingswereld centraal, ze sturen de kinderen naar school omdat het moet, vanwege de leerplichtwet.

Door het beroep op de ouders hoopt men ook een andere meer "culturele" levensstijl in de gezinnen ingang te doen vinden. In de "Moedergroepen" die in contact met de kleuterscholen gevormd zijn, geeft men voorlichting over spel, feestvieren in het gezin, voeding en hygiëne. De vaders worden via de basisscholen benaderd, waartoe o.a. de regelmatig gehouden schooltentoonstellingen de gelegenheid bieden.

Op deze wijze hoopt men dat een doorstroming van ideeën omtrent onderwijs en opvoeding en aan nieuwe houding tegenover de scholen en de leerdoelen zal worden bewerkstelligd, maar ook dat er bij de ouders zelf een grotere maatschappelijke en culturele betrokkenheid ontstaat (meer toneelbezoek, buitenlandse reizen, meer interesse voor de wereld van het boek enz.).

Op het ogenblik zijn zes kleuterscholen en tien basisscholen in het project opgenomen, in totaal 4.000 kinderen. Het streven is door uitbreiding te komen tot tien kleuter- en achttien basisscholen. Het geheel staat onder leiding van het Wetenschappelijk Bureau Onderwijs en Volksontwikkeling dat het voorbereidende werk verricht (heeft) en de alternatieve leerprogramma's ontwerpt. Een maal per veertien dagen vindt een bespreking met de leerkrachten plaats teneinde tot een ideeënwisseling te komen en een permanente betrokkenheid van allen bij het geheel te verzekeren.

De uiterst levendige en pittige voordracht van de heer Grandia werd bekroond met een warm applaus waaruit duidelijk sprak dat de spreker zijn gehoor had weten te "pakken". Zowel bij de discussies voorafgaand aan als volgend op de inleiding bleek dat de congressisten nogal geïntrigeerd werden door het sociaal-maatschappelijke element in de Rotterdamse benaderingswijze; men voelde dat het onderwijs hier buiten zijn oevers trad om maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen die in een functionele relatie tot de onderwijsdoelen zelf geplaatst kunnen worden. Misschien was het voor sommige echter wat teleurstellend later van de heer Grandia te vernemen dat maatschappijverandering niet op zich doel was van het project. Of, om het met Rotterdamse kernachtigheid uit te drukken: ook kinderen van "arbeiders" moeten later een hoop geld kunnen verdienen.

Elly Vroom

ACHTERSTANDEN INLOPEN

Drs. C. M. Bolle

De leraar in de moedertaal beschikt over de uitvoerige Didactische Handleiding, samengesteld door een commissie onder voorzitterschap van Dr. L. M. van Dis, door sommigen voorzien van het erepredikaat "onze moedertaalinspecteur". Deze Handleiding geeft een bibliografie van 100 bladzijden, een bibliografie die inmiddels al weer zeer onvolledig genoemd moet worden. Gebrek aan informatie is er dus bepaald niet. Te weinig studie dan? Enige jaren geleden heeft een nijvere geest, wiens naam me ontschoten is, eens een lijst gepubliceerd in het AVMO-weekblad van instituten en instanties die zich bezighielden met onderzoek op het terrein van de moedertaal en het onderwijs daarin. Als ik me wel herinner kwam deze speurder tot meer dan 70 verschillende groepen.